

POSTANOWIENIE

Dnia 27 października 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Władysław Pawlak

w sprawie z powództwa Z.M.
przeciwko P. S.A. w W.
o ochronę dóbr osobistych,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 27 października 2017 r.,
na skutek skargi kasacyjnej powoda
od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 29 grudnia 2016 r., sygn. akt VI ACa (...),

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od powoda na rzecz strony pozwanej kwotę 360 (trzysta sześćdziesiąt) zł, tytułem kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

W związku ze skargą kasacyjną powoda Z.M. od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 29 grudnia 2016 r., sygn. akt VI ACa [...] Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości

lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Tylko na tych przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie o przyjęciu lub odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Dopuszczenie i rozpoznanie skargi kasacyjnej ustrojowo i procesowo jest uzasadnione jedynie w tych sprawach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne. Zatem nie w każdej sprawie, skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania. Sąd Najwyższy nie jest trzecią instancją sądową i nie rozpoznaje sprawy, a jedynie skargę, będącą szczególnym środkiem zaskarżenia. W judykaturze Sądu Najwyższego, odwołującej się do orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w Strasburgu, jeszcze w okresie obowiązywania kasacji zostało utrwalone stanowisko, że ograniczenie dostępności i dopuszczalności kasacji nie jest sprzeczne z Konstytucją RP, ani z wiążącymi Polskę postanowieniami konwencji międzynarodowych (por. uzasadnienie uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 17 stycznia 2001, III CZP 49/00, OSNC 2001, nr 4, poz. 53).

Podstawowym celem postępowania kasacyjnego jest ochrona interesu publicznego przez zapewnienie jednolitości wykładni oraz wkład Sądu Najwyższego w rozwój prawa i jurysprudencji (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 lutego 2000 r., II CZ 178/99, OSNC 2000, nr 7 - 8, poz. 147).

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący oparł na przesłankach uregulowanych w art. 398⁹ § 1 pkt 1, 2 i 4 k.p.c. Przesłanki te nie zostały jednak spełnione.

Według ugruntowanego orzecznictwa Sądu Najwyższego, przedstawienie okoliczności uzasadniających rozpoznanie skargi kasacyjnej ze względu na przesłankę istotnego zagadnienia prawnego polega na sformułowaniu tego zagadnienia i wskazaniu argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Musi przy tym chodzić o zagadnienie nowe, dotychczas nierozpatrywane w judykaturze, które zarazem ma znaczenie dla rozpoznania wniesionej skargi kasacyjnej oraz innych podobnych spraw (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001, II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz. 11, z dnia 11 stycznia 2002, III CKN

570/01, OSNC 2002, nr 12, poz. 151, z dnia 21 czerwca 2016 r., V CSK 21/16, nie publ., z dnia 15 czerwca 2016 r., V CSK 4/16, nie publ.).

Oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na tym, że istnieje potrzeba wykładni przepisów budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów wymaga wykazania, że określony przepis prawa, mimo, iż budzi poważne wątpliwości, nie doczekał się wykładni albo niejednolita wykładnia wywołuje wyraźnie wskazane przez skarżącego rozbieżności w orzecznictwie w odniesieniu do identycznych lub podobnych stanów faktycznych, które należy przytoczyć (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 13 czerwca 2008 r., III CSK 104/08, nie publ., z dnia 26 czerwca 2015 r., III CSK 77/15, nie publ., z dnia 20 maja 2016 r., V CSK 692/15, nie publ.).

Przewidziana w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. oczywista zasadność skargi kasacyjnej zachodzi wówczas, gdy z jej treści, bez potrzeby głębszej analizy oraz szczegółowych rozważań, wynika, że przytoczone podstawy kasacyjne uzasadniają uwzględnienie skargi. W wypadku, gdy strona skarżąca twierdzi, że jej skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, powinna przedstawić argumentację prawną, wyjaśniającą w czym ta oczywistość się wyraża oraz uzasadnić to twierdzenie. Powinna w związku z tym wykazać kwalifikowaną postać naruszenia prawa materialnego i procesowego, polegającą na jego oczywistości *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 stycznia 2003 r., V CZ 187/02, OSNC 2004, nr 3, poz. 49, z dnia 14 lipca 2005 r., III CZ 61/05, OSNC 2006, nr 4, poz. 75, z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, nie publ., z dnia 29 kwietnia 2015 r., II CSK 589/14, nie publ.). Przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 8 października 2015 r., IV CSK 189/15 nie publ. i przywołane tam orzecznictwo).

Istotnego zagadnienia prawnego skarżący upatrywał w konieczności wyjaśnienia, czy na podstawie art. 24 k.c. w ramach wymogu „usunięcia

skutków naruszenia” Sąd może w wyroku wezwać spółkę (właściwy jej organ) do podjęcia uchwały unicestwiającej uchwałę naruszającą dobra osobiste powoda z jednoczesnym podjęciem uchwały o udzieleniu absolutorium - a jeśli Sąd nie posiada takich kompetencji - to kto i w jakim trybie powinien dokonać takiej zmiany.

Powołując się na powyższą podstawę przyjęcia skargi kasacyjnej skarżący wskazuje na brak jednoznacznego stanowiska zarówno w judykaturze, jak i w doktrynie co do możliwości występowania z pozwem o naruszenie dóbr osobistych, jak i z pozwem o uchylenie uchwały naruszającej dobra osobiste odwołanego członka zarządu, co jego zdaniem uzasadnia konieczność dokonania wykładni przepisów i przyjęcia na tej podstawie skargi kasacyjnej.

Oczywistej zasadności skargi kasacyjnej skarżący upatruje w rażącym naruszeniu art. 24 k.c., wskutek przyjęcia przez Sąd drugiej instancji, iż w ramach tego przepisu nie jest możliwe zobowiązanie spółki wyrokiem do podjęcia przez jej organ uchwały odpowiedniej treści, albowiem stanowiłoby to obejście prawa, tj. art. 425 k.s.h.

W uchwale składu siedmiu sędziów - zasada prawna - z dnia 1 marca 2007 r., III CZP 94/06, OSNC 2007, nr 7 - 8, poz. 95, Sąd Najwyższy wyjaśnił, że osobie odwołanej ze składu organu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością nie przysługuje legitymacja do wytoczenia powództwa o stwierdzenie nieważności uchwały wspólników sprzecznej z ustawą (art. 252 § 1 k.s.h. w zw. z art. 250 pkt 1 k.s.h.). W uzasadnieniu wskazał, że odwołany członek organu spółki może chronić swoje osobiste interesy za pomocą przepisów prawa pracy oraz przepisów prawa cywilnego, nie wyłączając w szczególnie drastycznych przypadkach wykorzystania przepisów kodeksu cywilnego o ochronie dóbr osobistych. Te same uwagi, ze względu na podobieństwo instytucji, należy odnieść do członka zarządu spółki akcyjnej (art. 422 § 2 pkt 2 k.s.h.). W uzasadnieniu wyroku z dnia 13 lutego 2004 r., II CK 438/02, OSP 2006, nr 5, poz. 53, Sąd Najwyższy wyjaśnił, że stanowiłoby obejście prawa dopuszczenie kwestionowania poza trybem określonym w kodeksie spółek handlowych uchwał walnego zgromadzenia akcjonariuszy na podstawie art. 23 i 24 k.c., tj. umożliwienie usuwania skutków dokonanego uchwałą

naruszenia dobra osobistego przez nakazanie w wyroku zmiany lub uchylecia uchwały. Taki sam pogląd zaprezentował Sąd Najwyższy w odniesieniu do niedopuszczalności ingerowania w treść zastosowanych środków dyscyplinarnych, tj. niedopuszczalność ich zmieniania lub uchylania poza właściwym trybem przewidzianym w ustawach szczególnych, co nie niweczy dopuszczalności ochrony dóbr osobistych na podstawie art. 24 § 1 k.c., ale bez ingerowania w treść orzeczonej kary dyscyplinarnej i jej motywacji (por. uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 19 października 2000 r., III CKN 866/98, OSNC 2001 nr 4, poz. 61; zob. też wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 grudnia 2002 r., II CKN 167/01, nie publ. co do niemożliwości ingerowania przez art. 24 k.c. w decyzję administracyjną i jej merytoryczne podstawy). Z kolei w wyroku z dnia 23 marca 1972 r., I CR 746/71 (OSNCP 1973 nr 4, poz. 56), Sąd Najwyższy wyjaśnił, że podstawą zaskarżenia uchwały walnego zgromadzenia spółdzielni, ale w trybie przepisów ówczesnego prawa spółdzielczego może stanowić naruszenie przez uchwałę dóbr osobistych członka, których ochronę normują przepisy art. 23 i 24 k.c., a zatem uchylenie uchwały organu spółdzielni możliwe było poprzez przepisy prawa spółdzielczego, a nie samoistnie przez art. 24 § 1 k.c.

W związku z przedstawionymi powyżej judykatami Sądu Najwyższego, nie występuje potrzeba wyjaśnienia przedstawionego przez skarżącego zagadnienia prawnego, jak również wykładni powołanych przez niego przepisów. Brak możliwości prawnej doprowadzenia do wzruszenia uchwały organów uchwałodawczych spółek kapitałowych, nie oznacza takiej możliwości przez zasady ogólne, regulujące ochronę dóbr osobistych (art. 23 - 24 k.c.). Do tego w istocie zmierza skarżący domagając się zobowiązania strony pozwanej do podjęcia przez jej organ uchwałodawczy uchwały uchylającej inną uchwałę tego organu i podjęcia uchwały o żądanej treści.

Nadto, należy zwrócić uwagę, że zgodnie z art. 24 § 1 k.c. ten, czyje dobro osobiste zostało naruszone, może żądać, ażeby osoba, która dopuściła się naruszenia, dopełniła czynności potrzebnych do usunięcia jego skutków, w szczególności, ażeby złożyła oświadczenie odpowiedniej treści i w odpowiedniej formie. W orzecznictwie Sądu Najwyższego wskazuje się, że sposób usunięcia skutków naruszenia dobra osobistego powinien być dostosowany w każdym

wypadku do konkretnych okoliczności (por. wyrok z dnia 17 maja 2013 r., I CSK 540/12, OSN-ZD 2013, nr 4, poz. 85).

W związku z powyższymi wywodami brak również podstaw do uznania, iż skarga kasacyjna jest oczywiście zasadna.

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 398²¹ k.p.c., art. 391 § 1 k.p.c. i art. 108 § 1 k.p.c. Na zasądzone koszty składa się wynagrodzenie za zastępstwo procesowe ustalone według minimalnej stawki taryfowej (§ 8 ust. 1 pkt 2 w zw. z § 10 ust. 2 pkt 2 i § 20 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie Dz. U. 2015, poz. 1800, ze zm. W zw. z § 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie opłat za czynności adwokackie, Dz. U. 2016, poz. 1668).